

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВНИЦЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ В НЬЮ ЙОРКУ

НЬЮ ЙОРК. — В неділю, 1-го вересня, відбулася в Карнегі Гол при 57-мй улиці й 7-мй есені велика маніфестація українських державницьких почитувачів. Привітних було коло 2,500 делегатів і гостей Нью Йорку й околиці, з далеких міст Злучених Держав і з Канади. Цілою маніфестацією, як зазначили у вступній промові Голова Маніфестаційного Комітету, Д. Галиччін, було підтримати чисту державницьку ідею на еміграції й додати захопоти українського народу в Європі в його визвольних змаганнях. Промовець підкреслює konieczність боротьби за здобуття ідеалу.

Високо була зазначена державницька ідея в промові генерала головної булавки УНР, Миколи Капустянского, що нарочно приїхав до Америки з Парижа на цю маніфестацію. Його поява була кульмінаційною атракцією свята. В односторонню Української Армії, в супроводі комітетових вишів вийшов на сцену серед невмовкаючих оплесків публіки, причому усі повстали з місця. Його промова була річеза й обнімала короткий перебіг останньої боротьби за незалежність, а та боротьба триває аж до сьогодні, як це підніс пан генерал. Адв. Михайло Пізак заснував змагання й ідеї українського народу до англійських, а ред. «Свободи» Омелян Ревко влучно перейшов еволюцію американських українців від пацифізму до зрозуміння ідеї збройної сили впродовж 20 літ, отже від першого Українського Конгресу в 1915 р.

Оті промови були в першій частині, в якій також були й соліспієні пані Марії Гребенської, виконали й м'яким супроводом, повним сили гололом. Свято розпочав мішаний Хор Організації Державного Відродження України, складений з 85 голосів під упровадою проф. Юрія Кириченка, при аккомпаніменті на pianі М. Стембера. Хор зіспівав і сильний, виконав: Американський гмін і «Гімн Націоналістів» на вступі, а три композиції при кінці першої частини.

Другу частину розпочав мужеський хор О.Д. В.В. двома композиціями, а із сольовими продукціями виступили знайомі любимець публіки, баритон Петро Ординський з 4 точками. Свійко прибувши з Парижа віртуоз Пилип Дубас в супроводі фортепіано (Д. Соколова) відіграв складний «Газунона» «Концерт в А Майор» виявляючи зручність з ріжних трудностей цієї композиції. По англійськи, виступили національної молоді, промовляв Стефан Дроботів, а на місце запрошеного з Парижа Миколи Сибороцького, що не міг прийти через паспортні труднощі, виступив виступити привіт д-ра О. Гришак «Дух помсти» гром. Т. Сивистун. Він також відіграв резолюції державницької маніфестації після відспівання мішаним хором «Живи, Україно» (М. Гайворонського). Перед тим скорочено промову з привітом від Канадців виступив д-р Іван Гузія, а після того, як на зазив гром. Галиччина публіка встала на знак прийняття резолюції, проф. Кириченко жестом руку спонукав аудиторію відспівати під його упровадо український гмін разом з хором. Це було імпонуюче закінчення, яке осталося на все в пам'яті учасників.

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ АМЕРИКИ.

НЬЮ ЙОРК. — В днях 30-го та 31-го серпня і 1-го вересня ц. р. відбувся в Українським Народним Домі Перший Всеамериканський Конгресс Українських Націоналістів при співучасті представників Проводу Українських Націоналістів і Генеральної Булавки Української Армії (з Європи), У.Н.О. (з Канади), О.Д.В.У. і Чорноморської Січі (із Злучених Держав). В Конгресі взяли участь 22,40 делегатів. Проводив д-р Іван Гузія, секретар К.Е.У.Н.О. (Канада), а секретарювали пан. Душиник, Дудра й Фік.

У патіоні було вибір і наради передвиробничих комісій, в суботу відчитання численних письменних до листів привітів і телеграм, а при цьому складано дари на визвольну боротьбу. Їх разом наспіло понад \$2,000. Вечером у суботу відбулася шіла низка доклади (ген. Капустянский, інж. Павличенко, проф. Герман, м-р Душиник, пані Галиччін, п. Савчук, пані Середя, п. Фік, п. Сивистун). У неділю рано відбулася панакхидя в обох українських церквах, а в полудні річний зїзд О.Д.В.У., де вибрано нову управу в складі: Герман, голова; Дроботів, заст.; Різник, рек. секр.; Гутах, фін. секр.; Кобан, касер. У понеділок відбулися кіншіві наради Конгресу, а закінчено його в год. 7-мй ввечір прийняття низки резолюцій.

УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТ РОЗТИНАЄ ГЕОМЕТРИЧНИЙ КУТ НА ТРИ ЧАСТИНИ.

ДІТРОЙТ. — Федір Махник, 21-літній студент, родом з Маганой Сіті в Пенсильнії, заінтересувався факхових математиків з Дітройту вивчаюваннями методи розтинання геометричного кута при допозі цирка й простого кутутора. Махник приїхав до Дітройту на Конгресс Українсько-Американської Молоді в суботу, 31-го серпня.

РУМУНСЬКІ БАНДИТИ.

Румунська поліція арештувала кількі днями групу грішних бандітів, що в околицях Черновців і Яс виконали впродовж останніх двох літ кілька десятків вбивств і грабків. Банди ввійшли коло 20 осіб. Бандіти вели подвійне життя: як відомі й шановані громадяни і як бандіти. За загрозлених гроші бандіти купили кілька великих маєтків, фабрик і парових млин. На шляхах нападали вони між іншим на подорозжних, багатих убивали, а гроші забирали.

КАТАСТРОФИ.

На шляху з Букерон до Фуа (Франція) перевернувся автобус. В катастрофі згинув 5 осіб, а 8 були важко ранені. — Голяндський літак, що летів з Мільана до Франкфурту над Майном, упав на землю. В катастрофі згинув дев'ять пасажирів.

ЗАЛІЗНИЧНИЙ РУХ У ПОЛЬЩІ.

Польські статистики обчислюють, що минулого року тільки 16,4 відсотка подорожніх їхали польськими залізничними на цілий білет, а 83,6 відсотка користали з ріжних пільгових білетів.

ПАРОПЛАВ УТОНУВ НА ДНІПРІ.

На Дніпрі біля Києва втону пароплав «Пахомів». На покладі пароплава було 88 осіб, з яких 12 утопились. Решту вдалося врятувати. Капітан корабля арештували.

ШАХОВИЙ МИСТЕЦЬ НІМЕЧЧИН.

В Акваграрі скінчився цимй днями шаховий турнір за містечство Німеччини. Переможцем називається Ріхтер. Він здобув титул шахового мистця Німеччини на 1935 рік.

УБИЛИ СІЛЬСКУ КРАСНУ.

У Яблоніці коло Коломиї Гуцулки вбили колами на смерть 19-літню Катерину Богаченку. Зробили це тому, що задала їй Федір Максимак пошину свою жінку, з якою оженився шоймо тижнем тому.

КОНГРЕС ЛІГИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ.

ДІТРОЙТ (Мішгін). — В суботу, 31-го серпня, й у неділю 1-го вересня, відбувся тут в готелю Статлера третій конгресс Ліги Української Молоді Північної Америки під провodom адв. Панчука з Дітройту. Привітних було коло 200 делегатів і гостей із Злучених Держав і Канади. Рефератів виступило вісім. Вибрано новий уряд у складі: Стефан Шумейко, голова; Стефан Ярема й Настя Олесюк, заступники голови; Маргарета Семеків і Стефаня Моностирська, секретарі; Стефан Данилишин, касер. У неділю ввечір відбувся бенкет і бал в готелю Статлер. На бенкеті було коло 250 осіб. Виступило низку промов по англійськи й по українськи.

ЗАЯВА АМЕРИКИ НА ВІДПОВІДЬ СОВЕТІВ. ВАШІНГТОН.

— У суботу, 31-го серпня, секретар стейтвого департаменту Корделл Гол, оголосив заяву американського уряду після відповідей Советів на американську ноту. Заява лагідна, стверджує ще раз, що Совети не дотримують зобов'язань і ще раз містить погрозу, на випадок, якби Совети далі підтримували агітацію Третього Інтернаціоналу.

ЗБРОЙНА БОРОТБЯ МІЖ СТРАЙКАРАМИ І СТРАЙКОЛОМАМИ.

ПЕЛЗЕР (Св'ят Кіролайна). — Страйкуючі робітники в фабриці бавовняних виробів почали стріляти, коли страйколом хотіли ввійти до фабрики на роботу. В бою ранено 22 учасників заворушення, а встрілено одну жінку.

НЕПИСЬМЕНИМ ЗАБОРОНЕНО ЖЕНИТИСЯ.

Такий закон видав у Туреччині диктатор Кемаль Ататюрк. Ані один чоловік, котрий не вміє читати й писати, не може законно взяти шлюб. Бо в Туреччині є багато неписьмених, а це для Турків стид і ганьба, отже влада хоче змусити своїх підданих, щоб навчилися писати.

ЛОНДОН — ЦЕНТРОМ МОДИ.

За останні чотири роки Лондон став «світвим центром моди», побиваючи в цій ділянці Париж. Ще в 1934 р., коли Париж безвідкрито устійно, вдав моду, в Лондоні працювали ледви 22,000 робітників у цій ділянці, Англії платили майже сім мільйонів фунтів стерлінгів французьким фабрикантам за білія, косметичку та інші люксові речі. Тепер у Лондоні працюють у цій ділянці 58,000 робітників, а в ціх товарів обізнався до 2 мільйонів. Оборот англійських робітників з модними товарами доходить до 100 мільйонів фунтів стерлінгів і зріс на 30 проц. До того лондонські ціни нічкі від париських. Тоді деякі французькі фірми закладають свої філії в Англії, а покупці їдуть купувати до Лондону. У Лондоні зосереджуються 90 проц. цілої торгівлі брелантами.

ЦІЛКОВИТА ЛІКВІДАЦІЯ КОМУНІСТІВ У ЯПОНІ.

Японське міністерство внутрішніх справ рішав цілковито закінчувати комуністичну агітацію в Японії. В ті цілі воно розширив сітку розвідки на цілу державу, признаючи в те 400 тисяч єн у новім японським бюджеті.

ВІНЧАННЯ УЗЛЕЖЕННЕ ВІД ЗАПЛАТИ ПОДАТКІВ.

Власти Афганістану виявили тепер розпорядок, згідно з яким наречені можуть вичитати тільки туди, коли вони та їхні батьки викажуть, що заплатили всі податки. Духовні і урядові, що дали би шлюб нареченим, які не принесуть посвідки від скарбового уряду, будуть строго покарані.

З СОВЕТСЬКОЇ ДІПЛОМАТИ.

Московська «Правда» пише, що майже на всіх шляхах з лятігорського округу лежать понад 40 тисяч тон збіжжя, яке не може бути перевезено до колхозів, бо останні не мають ні возів, ні коней, щоб збіжжя перевезти. Кожного дня наслідок дошній нищиться тисячі пудів збіжжя.

РОЗКЛАДОВІ ВПЛИВИ ЖИДІВ.

У міненському університеті Юлій Штрайхер виступив цимй днями відчит про питання раси. Прелегент звернувся увагу на факт, що Жиди втіснюються до арийських народів та підкреслює розкладові впливи їдї сполучи. Набійшним ділом Гітлера назвав Штрайхер те, що Гітлер визнавав Німеччину з оточуючого її з усіх сторін життя. На думку Штрайхера, що велику і грізну небезпеку, якою для всіх народів є Жиди, можна усунути тільки в той спосіб, що розв'яжуться всюдї жидівське питання на зразок, як це зробила Третя Німеччина.

ВОВКИ РОЗДЕРЛИ ДВІ ДІВЧИНКИ.

Коло Жидковича, на советській Білорусі, стадо вовків напало на дві дівчинки, як вони збирали ягоди в лісі. Вовки роздерли 16-літню Кособудську і її ровесницю Біліж.

АНТИСЕМІТИЗМ У БОЛГАРІ.

В Болгарії існують видавці дві антисемітські організації: «Родна Зашита» і «Народний Легион». Як ліквідовано в Болгарії м. р. всі політичні організації, припинено діяльність цих двох антисемітських організацій. Тепер болгарський мінер внутрішніх справ, Афанасев, дозволив знову цим організаціям вести свою діяльність та звярнув їм сконфисковані архіви, «грапоури й інше майно. Цим новим коом болгарського міністра внутрішніх справ дуже затревожен болгарський Жиди.

АВТОМАТ З МОРОЖЕНИМ.

В Англії будують по вулицях автомати, які подають морозиво. Такий автомат адв. Джеймс Сміт з Сорсорта Інституту гігієни устійний, що морозиво в автоматі зберігає свіжість чотири дні. Ці автомати користуються великим успіхом. Один продавць морозженого над морем замовив двіста автоматів.

ЧОРНІ СПИСКІ У ПАРИЖІ.

Комунисті розпілили у Парижі оголошення з покликом, щоб їм члени уважалися сидіували за діяльність «ворогів народу», які задумують захопити владу. В оголошеннях наведено списки провідників «Вогненного Хреста» та організації «Національних оборонців» за діяльність, з яких виділено їх адреси. Комунисті закликають, що вони не налякують до підбурювання терору над часами національних організацій.

ЗГІНУВ ПІД ПОЗДОМ.

Даніло Юрійчук біля Мек Кріс, Мая, хотів учітяться товарового поїзду, що скоро переїжджав. Він учітчився, але впаав під поїзд і згинув на місці.

ЕТІОПІЮ МОЖУТЬ ЗМАСАКРУВАТИ ЗА 6 МІСЯЦІВ

ХАРТУМ (Англієсько-егіпетський Судан). — Сюди прибув з Етіопії італійський дослідник Тульдо Пасторі. Він твердить, що Етіопія має нагоду боротись і може виграти війну лише в перших 6 місяцях. Після цього часу їй забракне муніції й зброї, а тоді її військо буде виставлене на правду різно ворогом.

ЯПОНІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АПТАЦІ КОМІНТЕРНУ.

МОСКВА. — Японський амбасадор Тамекічі Ота заложив протест перед советським урядом проти агітації Третього Інтернаціоналу в Японії.

ЗНАЙШЛИ ТЕПЛУ ВОДУ НА ПІВНІЧНОМУ ЛЕДОВАТОМУ МОРЮ.

МОСКВА. — Советський ледолом Садко прилав бездротну телеграму з новинкою, що він знайшов теплу воду на Ледоватому океані. Це казавало, що тамтуди могли би плисти європейські кораблі на Далекий Схід. Садко сповістав також, що відкрив новий острів на північ від Нової Землі.

МАСАРИК КАНДИДАТОМ НА МИРОВОУ НАГОРОДУ НОБЕЛЯ.

ПРАГА. — Норвеський часопис «Арбайтерблядт» приніс вістку, що цюгоричним кандидатом на мирову нагороду Нобеля має бути президент Чехословаччини, проф. Т. Г. Масарик.

БОРОТБЯ ЗА ВІНЧУК АНТОНА КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО В СОВЕТАХ.

ЛВІВ. — Польська газета «Век Нови» принесла догору статтю про долю родини Крушельницьких, що її зв'язав винищити советський уряд. Увага зосереджена покищо на 6-літній Лярісі, донечці Івана Крушельницького, сина Антона, що його розстріляли більшовики після його прибуття в Совети. Мати Ляріси віднеслася до польської влади з проханням, щоб вона відістала Лярісу з Советів, як піддану польської влади. Советська влада відмовилася і тепер мати Ляріси звернулася з проханням до Міжнародного Червоного Хреста за допомогою в цій справі.

ПЕРЕДЧАСНИЙ ЮВІЛЕЙ ЗАЛОЖЕННЯ ХОЛМУ.

ЛВІВ. — Польське товариство «Прийятелів культури польської» видвинуло справу святкування 700-літнього заложення міста Холму. Українська преса каже, що святкування є передчасне, бо Холм заложений українським королем Данилом у 1237 році і ювілей повинні святкувати Українці.

КАТОЛИЦЬКІ ЕПІСКОПИ НІМЕЧЧИННИ ВИЗІВАЮТЬ НАЦІВІТ.

БЕРЛІН. — У неділю, 1-го вересня, відчитали св'ящені в католицьких церквах по цілій Німеччині збірний пастирський лист німецьких єпископів до німецьких католиків із зазивом, щоб вони всіми силами побороляли протихристиянські ідеї нацистів, а коли прийдеться вирішувати, що треба слухати, тоді, як сказано в листі, «треба радше послухати Бога, ніж людей».

БОЛЬШЕВИЦЬКА АМНЕСТІЯ.

ПАРИЖ. — Советська преса приносить вісти про амністію для деяких селян, що були засуджені на заслання й тюрми за саботаж у часі колективізації 1932 і 1933 р. Амністія прийшла до страху перед війною. Советська влада хоче в той спосіб зменшити ворожі настрої селянських мас до свого режиму. Це треба було зробити хочби й тому, що в калдрів червоної армії перебуває яка половина селян. А в часі війни доведеться мобілізувати мільйони. Ці страху перед скрутними часами Москва хоче виявити свою «ласку» для селянства.

ДЕЗЕРЦІЯ СОВЕТСЬКИХ РОБІТНИКІВ.

ЛВІВ. — Советська преса стверджує, що недовіра робітників у підприємства. Так у Криворігівщині не достає 3,500 робітників, у Нікопольді 1,500; також на Запорозжжі відлучається брак робочої сили. Підприємства висилують скрізь вербовників, що не так наймуть, а скорше заманюють людей на виробництво, через підполювання та обіцянки «шасинового життя» й інших соціалістичних благ. Легковій приходить і відразу розбігаються. З підприємств на Запорозжжі лише за кілька днів розбіглися коло 2,000 робітників. Це тому, що робітники на підприємствах живуть у неможливих умовах бруду, голоду й визиску.

ДАЛЬШИЙ ПОХІД ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

ЛВІВ. — Повітве старство в Городенці завісіло діяльність українського товариства Соки у Петрові нбів за те, що приймало членів нижче 14 літ життя. Крім того зробила влада закид, буцімто виділа Сокола накладав грошеві каря на членів за непослух.

FOUNDED 1888

FOUNDED 1894
published daily except

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

PERIODICITY:		SUBSCRIPTION RATES:	
Продовження тижня три центи.		Three cents a copy	
in the city	\$6.00	One year	\$6.00
in the city	\$3.25	Six months	\$3.25
in the city	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з наміном (з англійською частин):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
in the city	\$2.00	One year	\$2.00
in the city	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерси Ситі і Загребі:		Foreign and Jersey City Rates:	
in the city	\$9.00	One year	\$9.00
in the city	\$4.75	Six months	\$4.75
in the city	\$2.50	Three months	\$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Средства: МВРган 4-0237 — Так. У. Н. Скорее: МВРган 4

У Вилемствані, в стейті Месечузетс, радив цілий тиждень конгрес Інституту для людських відносин, що поклав собі за ціль на перший погляд неможливий ідеал наближення між ріжними групами населення в Америці. Найбільше часу їй уважав дискусію він справі затертя нетолеранції між висповіданими в Америці. З огляду на те, що встановлення цієї досі являється теж кучим питанням для України, цікаво буде приглянутися, як у цій справі зроблено на тім американським кон

Що в Америці це питання прибирає частіше форму «хто краще», ніж «чи є». Це питання, яке дуже болючою квістє, відомо кожному, хто приглядається до американського життя. Не терміно-важно тут себе взаімно не тільки жиди й християни, а й різні християнські церкви. Подекуди, можна сказати, нетерпимість між протестантами й католиками ще більша, як між християнами й жидками: у нетерпимість доходила до цього, що представники різних церков просто не могли зійтись на конференції для спільної церковної акції. Відомо, що коли на уряд президента Злучених Держав демократи поставили католика, то найбільше активне опір проти його кандидатури проявляли дотепері протестантські пастори, що часто голосували симпатично їм партії, щоб тільки не голосувати на людину з „ворожої“ церкви. Усе це не можна признати за великий прояв савану, але це представники трох різних церков, савану, фактично, жидівської, католицької, релігійно, протестантської й жидівської, релігійно, спільно цілий тиждень по разі яраз над тим, як зменшити взаімно-головну, натура, олоноу церкву, то іншій.

Навчати людей, щоб вони не впадали в паніку. На вчорашньому закритті цього конгресу представники цих трох релігій проголосили певні заходи, до яких вони дійшли на основі спокійної та розважаної дискусії. Вони проголосили, що основною релігійною терпимістю треба признати засаду, до ніхто не повинен позбавляти іншої людини її релігійні переконання ніяких прав, політичних, економічних, культурних чи моральних. Значиться, за те, що хтось належить до іншої, хочби ворожої мови, раси, не вільно мені добуватися позбавлення цієї людини політичних прав, не вільно осуджувати цю людину як менше гідну з товариського або національного боку, ба навіть не вільно з її церковної належності робити висновку, що вона варта кримінального морально.

Загальні засади дуже рідко дають багатослови для розв'язки практичних труднощів, а поданий тут засаді є багата практична сторона. Американці будуть підтримуватися тих засад, на якому вони виходять, і якщо ми не будемо їх держатися ми, то й наша релігійна терпимість притупиться — на нашу велику кінить.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.
Частина I

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

38

жиди до вікна. Вікно замешалося. Квіткасті ласіці розмалювали тахілі і через них нічого не видно на двір. Навіть по-видні вікна, і то замерзають. Володько дихає на скло, виділяє маленьку плямочку чистою і витирає пальцем. Скло під пальцем пишиться.

Володьку! гукає мати.
Як вичаїши тхайло, то я то-
пальцю пообиваю.
— А дайте мені чоботи, то не
вдуду, — каже Володько.
Ну, ну, ну! Он як прийде

Володько знає добре, що
ати рідко коли скаржитися на
ого батькові, тому налягає

— Дайте, дайте, мамо, —
просить він таким нещасливим
в голос.
— Що ти хоч? — кричить
мати.
— Чоботи.
— Кудяки, делано, полізін?

Скінчилися вакації. Діточки знову підуть до школи. Підуть до школи американської пішохідної бригади, яка в загальні в нас до школи не сходили, хіба аж десь в останні часи.

Скінчилися вакації. Діточки знову підуть до школи. Підуть до школи американської пішохідної бригади, яка в загальні в нас до школи не сходили, хіба аж десь в останні часи.

Це було давно, тому 40 років. Але ті часи минувши. Ми переїхали в Галич. Ми жамос, саме за свідомості, як вважали своєю, чому ми звільняли своєму державі. Ми вже бачимо довкола різні народи, менше і білішінізовані. Ми самі жакі. Маємо пресу, організації, церкви, народи дімо, віно, не-педагогічні інституції. Ми словом, ми пішли в ред. Так ми про себе нічворимо і себе потішамос, наче не повинні підбінас у гордіно. Це не повна нас припиняти в дальшіступі, бо шлях до поступікнівається ніколи.

Діти ми що байдужі: чи
рідної справи, а найголов-
но до рідної школи не вико-
нує з себе, діти будемо
гулькати, діти будемо ро-
чужих. А в нас ці байдужі
особливо до рідної школи
ходять до вершин. Ми м-
сабо правду в оф'єкаті
сабо з нас і до амері-
ської школи не висила-
ть, якби не, мус, а в
говорити про рідну, у
сабо, діти

[illegible]

Пригадаймо собі, як це наші батьки, а не кажу вже діти, носили кури професори, щоб нас, це з своїх дітей, зі школи, «вимазали». Пригадаймо собі, як наші хлопці йшли до війська неграмотні, і як вони там мусіли бідати через неграмотність. Листа до родини не можна було написати, не кажу вже, щоб добитися до якої ранги: капітала, або фірера. Пригадаймо собі ті часи, як це так тяжко було вмовити в нашого чоловіка, щоб він дав сина до війших шкіл, не кажу вже про дітяк. бо цих шкіл? Говорили: «Говорили дома трохи науки, а читати писати їй не треба по науці, бо це їй не прилад». Хлоб ізнають ту мову, казати так... Нехай і так. Не вчатся у вищих школах: німецької, грецької, латинської, французької, російської й інших? А чи не ся наші вороги нашої? А шож ми? Чи не обом ми вчити діяти різної писати, читати і говіхоби тому, що це нашіш мовою? А чи не добре то мерці знати дав, три, чотири мови? А чейже

має прийти і питати: — що ти, кумонько, їси? — А він відповідалимте: рибу. А тоді Хведот: — То дай мені, кумонько, риби. Воводько скаже: їди собі, кумоню, наловив. Я ось наловив. — Де ти наловив? — Має питати Хведот. А там в ополонці, на ставу — навчав Воводько.

[illegible][illegible]

знання рідної мови дитина на-
ша нас не відлучають, а буде
когда нас до смерті. Через рідну
мову наша дитина набере
близького знання про нас, наші
гаради і звичаї, нашу долю
і долю нашу історію. Це ді-
ти наші! Вони українські, де-
б вони не жили! Вони мають
продовжати працю і боротьбу
за долю своїх братів і сестер
на Україні, що в крмі стогнуть.
А ми маємо нашу дитину за-
тримати для нації, щоб вона
знала, чия вона батьків, і про
тих батьків та їх і свій рід па-
м'ятала та йому допомагала.
Бож Господь Бог дав нам жит-
тя, щоб його хоронити, а не
вбивати. Ісус Христос каже
любити ближнього свого як
самого себе. А хтож цей наш
близький? В першій мірі: наша
мати, наш батько, наш брат,
дитина, наша сестра, а потім
дальший рід нас, наш нарі-
д, а по нім інші народи. Тому ми
обов'язані вчити дітей рідної
мови в рідній школі і позу-
бавити байдужності до цієї
справи.

Що така байдужність є, ви-
падо на кожному кроці нашого
життя. Це видно з числа різних
шкіл, з числа дітей у школі,
а особливо з нашого відно-
шення до цих дітей і шкіл.
Ми звикли говорити: «Наші
діти в Америці зіпсуті, пусті,
не хотять учитися своїм мови,
не хотять вдома немо говори-
ти, не хотять ходити до рідної
школи і т. п. Звичайно, деяке
знайти винуватих ніж школи.
Отому й ми все дитиною за-
слоняємося. Але по найбільш-
ій частини ми самі винуваті,
що дитина не має охоти вчи-
тися рідної мови.

Я знаю випадки, що родичі, батько чи мати, ніколи дитини не спитали, чого вона вчиться в цій школі. Вони ніколи, навіть не заглянувши до української школи. Знаю випадки, дитина тиждень або два не була в українській школі, а батько і мати про це не знали, а як їм це сказати, то відповіді були: „Та я не знаю! Вони чогось не має очікувати ходити до української школи. Я йому дома всиплю, а ви там в школі йому всипте!“

Таким способом дитини не заохочують до української школи. Дитина треба вдома вважати на коліна, пригрозити і сказати: «Прочитай мені, дитино, щось по українськи». А якщо вона робить поступки в українській школі, треба за це їй дати окреме припозначення при імені: «...», уродина і т. п. В такий спосіб дитина набере охоти до української школи. В школі вчитель треба, щоб вчителі не били дітей, а вчили і їх любили та похвалили, заступили собі в дітей на пошану і послух. І треба, щоб дитина не була нудна, а була цікава, получена з гумором, багачка.

Коли ж дістане материні чоботи, йде кудиньбуди. До побережника в ліс, або до мельника. Буває так, що прийде кудись, весь змерзлий, стане коло порога, а — „День добрий“ скаже, „Помай-бі“ соромиться сказати.

Стоїть так і мовчить.
— Чого ж ти прийшов? — питають.
Володько паленіє від сорому. Він і сам не знає, чого він прийшов. От прийшов та й вже. А з нього починають сміятися. Його не розуміють. Його вважають за великого дурня. Це все добре Володько ро-

з
ауіме, але мовчати.
— Чого ж ти прийшов? Що
твій язика заціпило, що мов-
чи?
— Так... — здобувається ні-
решті він. А коли хтось, хто
ого не знає, запитає:
— А чий ти?
Він відповідає:
— Нічий... і всі регочуть.
— А як ти звесів?
— Ніяк. — Знов реготять.
— Як же то так? Нічий, ні-
як? Що ж ти? з неба упав?
— Схоже, так. Але ж того, що
мало не плач. Тоді, нікого
не сказавши, швидко насуває
шапку і дріпа. За ним всі ре-
гочуть. Дуже не любив, коли
на нього звертали увагу.
Саме довгий у млин так
торка.

іграми, товариськими за-
мінами. Треба в українській
лі час від часу влаштову-
вати пописи, вечірки, де діти
малися у присутності роди-

біба, щоб на концертах представлялися, зазвичай школи били родичі яких їй, була вся родина і чужі люди. Ніколай так вона полюбилася, як коли вона полюбляється та брат чужою, мати, брат, брат чи своєю бачить та похвалює. А в нас як це? В нас на дитячих представленнях та концертах полюбляється та концерти полюбляється сал. В нас пера плакати хочеться. Виступає на сцені 50 чи 60 диточок, а на салі 50 чи 60 людей! Діти, хоча порожню салю, не мають охоти виступати. В нас то там можна подібати діти по закінченні дитячих представленнях: дитячі не дописали! "Хля гоночі! Діти співають до го-стіні!" Ось читаємо в до-стині, в "Свободі" з 20. лип-ця, "Вмашірували 80 диточок салю", а далі: "Одно тільки бачав, як вони, що люди не звертають увагу на дитячі концерти і представлення, не дописують присутності, це сумне явище, бо як ми можемо сподіватися, від дітей до всього нашого, і ми самі не будемо лю-ти дітей і їх працю і науки?"

[illegible][illegible]

Знаю випадки, коли йти, бо там жити 25, чи 35 років. Якби задали питання: чи не краще жити в Україні? Але були випадки, коли дитячі концерти

застає та закінчує
з вступного. Думав
пер боє поведз
ми! Таксамо спі
до голих стін!
...Та що там ді
швидить собі,
поспівають... Це
ють! Як їх удом
що аж в ух
...але правди
навести багато ф
наше байдуже
до рідної школи
тей. І це робим
ній українській
коли нам вк
треба звернут
це робимо ми
державні наро
дітями та м
і знання відст
вання генера
ми тоді, коли
ми плачем, що
наші діти, на
пограблені, бі
пропаццї, біт
І це робимо м
школа нас в А
державні наро
дитичі орган
ї парохїяльні
шкільні інститу
...хоча тут байд

часі, коли та
селі, хотів шко-
ла, та й П. не
уважав на це. Як
уважав на наші
у Америці, що
дадемо. А чейже
зволіє тут усім
дусі. А чейже
переслідує. А
і стидом є, що
є українська гр-
наїска школа,
а писати дитину
і не рідної мо-
доросла молод-
читати, писати
говорити по укра-
їнськи, що ми в А-
і скорше чи по-
моємо! Подиві-
мося! Вони як
дуже, дуже да-
у кожного поко-
ляти, писати і го-
воюю. А в нас
покоління! Пере-
літ життя, в
і миусмо себе
їніція, чи Амери-
а тут є європей-
ення і кожний
своім родом.
себа подобати, що
грядили своїм
і внуки. Треба
щоб і в ч
своїй украї-
ми даєт тут і
еміграція ма-

жовтень людине у віці
 ю до байдужності, як
 гігієні ість і бе не
 і. Памятати, що
 раби, бо в нас
 хвилі нашого
 чта, в нас е хоті
 ШКОЛИ НАША
 Ть не буде в на
 пілюючого в лу
 ішні стане дійсн
 ість в діло? І
 ромом хай уні
 іх дух і нова
 і коліня в свої
 3 новим шкі
 хай не браке
 і родини в Ам
 іслава своїх ді
 ської школи
 школи в якіс
 нема, створім
 ікілізмом роко
 є в нас:
 іла рідних шк
 колах дітей л
 прошу і труд
 ірайні волі і с
 Степан Мусійч
 Пасей, Н. Д.
 МАЄ ГРОМАД
 І УКРАЇНСЬК
 І СОЮЗА

Figure 2

УМРИ, МІЙ ЦІСАРЮ, КОЛИ Я БРЕШУ!

(Етіопський Соломон).

Алесандро Сопелі описує цікавий „Соломонів суд“, який бачив в Етіопії. Цей етіопський Соломон, це Рас Алула, герой і політик, „творець королів“, батько нещасливого негуса Ідїж-Джасу. Рас Алула судив прилюдно, на дворі, подібно як Людовик Святий, французький король.

Прийшлося йому раз дати присуд у нелегкій справі.

Із спальні одного дому пропали гроші. До цієї кімнати мали доступ лише два слуги, оба відомі з чести. Крім них ніхто не міг дістатися до кімнати, бо з вулиці не було ні дверей, ні вікон, лиш вузька щілина, якою, не протиснувшись би навіть шматком. Свідство виявило, що зловідом може бути лиш контрйїв із слуг. Та котрий?

Оба присягалися, що вони невинні, звинади на свідка Богородицю, всіх архангелів і ангелів і присягалися характеристичними словами:

— Умри, мій цисарю, коли я брешу!

Оба заслуговували на довіру, а всеж певне є, що один із них мусів украсти гроші.

Рас Алула має клопіт. Його слава непомильною та справедливою суди може тут скінчитися. Що робити, щоб не увійняти винуватця та не бути безпосередньою причиною вічного каліцтва невинного? (В Етіопії за крадіж в зломом карають жорстоко — відрубують праву руку). Бистрий Рас рає свою славу так, що відступає роллю предсідника суду довідченему старцеві „шумови“ Деста Селаме. Робить те, щоби показати, який пошанівом має для старця.

Старець зажадав, щоб обо підозрілі в крадіжї присягли, та це нічого не помогло. Тому старець каже прикладати ката.

— Поведіть обох до спальні, з якої злодій украв гроші. Оба хай всунуть руку крізь щілину, який не протиснеться навіть шматком.

Так і зробили. Прийшов кат і ввійшов до спальні із старцем. Оба слуги всунули руку крізь щілину. „Шум“ приступає ближче та каже до ката:

— Ката, відрубай руку злодієві!

Одна з рук у злодія мить подалася назад. А другу „шум“ стиснув і сказав голосно:

— Оцеї невинний! Чиж не є це Соломонів суд?

— А що сталося би, коли обо сховали руки?

— спитався Сопелі старця.

„Шум“ усміхнувся:

— Шож, це значило би, що або обо невинні, або, що Бог не хоче, щоб грішника судив чоловік, що хоче сам кару виконати.

— А колиб зі страху невинний перший сховав руку?

— Ні, так не моглоб статися! — відповів самопевно „шум“.

— Чому?

— Тому, що злодієви, як почує приказ, даний катови, промайне блискавкою думка: „Ах, мені відрубують руку“. А невинний відмає помахом: „Що буде, як кат через помилку відрубає руку мені?“

— Чи ріжниця аж така видна?

— Доволі видна, шоб я був зовсім певний.

— Однак неприємну хвилину пережив невинний, як почув, що хтось хапає його за руку.

— Так, та тим більшу радість мав потім! — відповів із усмішкою „шум“.

Ось які знамениті психологи ці Етіопці.

ДО УКРАЇНСЬКИХ ФАРМЕРІВ!

УКРАЇНЬКА СПОЖИВЧА СІЛКА В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Купуйте свіжі ЯПЦІ, МІД І БАРАБОЛІ. Платимо добру ціну. Написати, скільки дозвінь неш можете доставити тижнево, скільки меду та бараболів. Пишіть на адресу:

JOHN LEWYNEK,

19 MORTON STREET, NEWARK, N. J.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРИ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ“:

Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для П. класи), М. Матвійчука	45 ц.
Третя Книжечка (Читанка для III класи), М. Матвійчука	60 ц.
Четверта Книжечка (Читанка для IV класи), М. Матвійчука	75 ц.
Коротка Історія України, І. Крип'якевича	50 ц.
Мала Історія України, І. Крип'якевича	50 ц.
Початкова Географія, з багатьма малюнками	75 ц.
Маленький Катехизм християнсько-католицької релігії, укладений о. Іван Рудович	35 ц.
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левчицького	85 ц.
Шкільний Співаник, Г. Колесни	85 ц.
Співаник для дітей дошкільного та шкільного віку, зладив М. Гайворонський	35 ц.
Збірник Народних Пісень в укладі на три голоси для ужитку шкільних хорів. Зладив Філарет Колесни	25 ц.
Співанько, збірничок пісень на два голоси для шкільної молоді. На весняне свято пісні. Зладив Г. Колесни	15 ц.

Замовлення разом з належністю слати до:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВІДВАЖЛИВ МОРИЦ

— Моріц, ти казав учора, що ти скочиш на дерево в воду, а нині, як корова заричала, ти сховався на дереві!

— Ти не розумієш на цьому, Сашко. Вода тут повище колін, а на боротьбі биків то я розумію!

РОЗБІЙНИК МИКОЛА ШУТАЙ

Роман із Закарпатської України, Івана Олбрахта, у двох частях. Це історія народного мовця Закарпаття, вольного опришка, який бував багатьох і роздавав обійми, який ніколи не змовчів нібо, хіба в самообороні або зі справедливої мести.

Два томів \$1.00.

Замовлення разом з належністю слати до:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Замовлення на С. О. Д. не будеться висилати.

— Пане, — каже пані до пекаря — чому булки з ватію пекарні від якогось часу так зменшилися?

— Шож, трудно тепер такі часи — два тижні тому я мусів челядникам підвищити платню по два долари тижнево.

— Ну, то тим більше! Драби повинні тепер пекти ще більші булки!

ВИЙШЛА З ДРУКУ ТЕАТРАЛЬНА КНИЖКА НЕЧИСТА СИЛА

ЗНАМЕНИТА КОМЕДІЯ в 4-х актах

Написана О. В. Рутковським.

В ній виступає 7 мужчик, 3 жінки і 1 парубок.

Ціна за примірник 35 центів.

Замовлення разом з належністю слати до:

„СВОБОДА“

81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J. (P. O. Box 346)

ТУРКИ У ДАВНІНУ.

Национальна горька. — Турки в Китаї: — Плеканий худобі. — Звірі, які пасли.

Сьогодні Туреччина переживає справжню горьку. Це відчувається в різних частинах турецького прилюдного життя. Культ туризму ніколи не був так високо, як сьогодні. Головно прикладають велику вагу гібрифікації турецької мови, коли то ще Турки жили на азійській високоріччя. В півофіційному членстві турецького уряду „Анкари“ подібуємо таке про мислившину Турків:

Багато історичних документів доказує, що Турки в мислившину займалися плеканням худоби. Згідно з тими документами Турки вже давно перед народженням Ісуса, коли то Китайці звали їх Гіонь-Ну, знали верблюда, мула й осла. Китайські історичні джерела, що означають ці звірять гунськими назвами, кажуть, що як китайські війська в 24-му році перед Христом напали на Гунів, забрали в них мільйони штук худоби та вичили звірять. В 71-му році перед Христом п'ять китайських військ напали на Гунів і забрали в них 90 тисяч кіз, корів і баранів. Тогож року інше помічє китайське військо забрало в Турків 700,000 коней, корів, баранів, верблюдів і ослів.

Відома є, що Турки все послужувались конем і що його цинили. Гуні, які не хотіли бути підданями Китайцям, сказали на своїх зборах, що відбулися в 51-му році перед Христом, що оснували свою державу на сідах своїх коней. Відома теж, що вбитих коней хоронили разом з мертвими Іздем, що часто приносили коня в жертву богам і що кінський хвіст служив за прапор Туркам.

У передісторичних часах турецька мова була одностаттєва. Тому, що турецький висів для коня, „ат“, є одностаттєвий, можна здогадуватися, що вже в старинні Турки жвавили слова „ат“ на означення коня. Старинні Турки приносили барана в жертву богам.

Старі документи доказують, що Турки дуже любили псів і радо йшли з ними на лови дикої звірини. В Комані Турки плекали псів і мали прапори, на яких був зображений псє. Шодо бжоларства Турки, які жили у східній Європі, були кращими пасічниками, ніж їх брати в Азії. Головно добрим пасічником були Турки, що жили понад Каспійським морем, які багато полорозкували та були добрим торговцями. Землі, що на них жили Турки, були дуже відповіли для плекання худоби та вичили звірять, тому всеке турецьке племя мало ба-

гато худоби, коней, верблюдів, ослів і т. д. В старих документах виходить, що Турки вже в найдавніших часах були уложили календар, у якому було зображено 12 звірять, як конь, заяць, кіт, баран, псє, безрого і т. д. Турки з давня давня жвавили коня до орання, пізніше й до запрягу.

Старі турецькі документи кажуть, що Турки вже перед народженням Христа знали віз, а один китайський документ говорить про гунське володіння, що володів у 119. році перед Христом, а віз його тагли шість коней. Старинні Турки вміли виробляти сир і використовувати вовну. Словом, старинні Турки були приміром для інших народів, як треба плекати худобу та вичили звірять.

Такє говорить півофіційний орган турецького уряду про життя Турків у минулому.

LEHIGH VALLEY SERVICE
WILKES-BARRE
PITTSBURGH and SCRANTON
\$2.50 ЗВОРОТНИЙ
ТИКЕТ
В СУБОТУ, 7-го ВЕРЕСНЯ
СТАРІЙ ЧАС

Le. New York 4:45-6:35 P.M.
Newark (Penna. Sta.) 5:02-6:55 P.M.
South Philadelphia 5:29-7:22 P.M.
Поворот в медіо назад.
Le. Scranton (Laurel Line) 5:00 P.M.
Pittsburgh (C.V.R.R.) 5:47 P.M.
Wilkes-Barre 6:05 P.M.
Тикети до набути в Lehigh Valley Ticket Office.

LEHIGH VALLEY RAILROAD
The Route of The Black Diamond

ЗРАДІВ, ЯК ПОЧУВ ПОМІЛКУ.

„Нає Фрає Пресе“ принесла цікавий фейлетон про покійного чеського педагога-юденистєла світової слави, Отокара Шевчика. Фейлетон написала Шевчикова буваха учениця.

Між іншим оповідає авторька, як Шевчик кожну помилку своїх учеників студіював і погляду педагогіки, шоб моти їх усувати. Йшов у цьому так далеко, що часто й сам вичувався цієї помилки, шоб краще міг її прослідити. У місті Псеку слухав раз музику якоїсь дівчинки „чудесної дитини“.

— Ви для мене дуже симпатичні, — запримитив Шевчик вдоволен.

На те дівчина почервоніла від щастя.

— А саме ви зробили одну таку помилку — докінчив Шевчик — якої в житті я ще не чув.

— А всек маєте добрий сон, хоч жалієтеся, що маєте так багато довгів!

— Шож тут дивного? Вирітеді відбудують мене лише в дени!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗАГИБІЛЬ ЛЮДИНОСТІ.

Мимохіт вивирається стрігін: „Хай цілий світ знає, що те, що може нам, Українцям, легше буде в гробі спочивати“. Те, що діється тепер в Україні, переходить скітерпіння. Пригадуються слова Христа, що виврав на Аресті й казав: „Боже мій, Боже мій! Чому Ти мене остави?“

Ні звідки нам поміч, а надрід вигибає. Голодом вимордовують більшешки чини маси людей, а поодинокі виступають Поляки. Стільки страших жертв, стільки мук, що на волонів шкірі не спиняє. Навіть не знати, яка на не рада. Нема до якогось кланити, бо світ приготувався до нової катастрофи. Великі держави мають „свої“ діла, а сумління має нема в нікого, шоб відіти не доложу України.

Виходить, що єдиний рятуюнок — у нас самих. Треба нам зєдинитися під одним проводом, треба розум настільки, треба енергію викресити навіть із посылних у народній шалі одинокі. Переживаємо такі події, що варт горитися, що ми були їх свідками. Але треба й нам почути на собі обовязок дорости до таких часів і вести відповідну акцію для рятунку батьківщини й нації. Бо інакше прийде прокляття на нас.

„Дух, що тіло рає до бою“, поведе нас до великих діл. Лише не розгинуємо і не попадаймо в розпукли!

Г. Туркєвич,

Сирєзкоз, Н. П.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIANS MEETING URGES FREEDOM OF HOMELAND.

2,000 at Carnegie Hall Call Americans to Cause.

At a meeting of more than 2,000 Ukrainians of New York and Canada last night in Carnegie Hall, the independence of all the Ukrainian territories was urged by General Nicholas Kustiansky, chief of staff of the Ukrainian national army in the war against the Bolshevik forces from 1918 to 1920.

A resolution was adopted asking Americans to "raise their voices in defense of the Ukrainian people in the very same manner in which they have defended other subjugated and persecuted peoples of the world." Such example of sympathy, the resolution said, would be followed by other nations protesting against the "use of mass murders for political purposes."

"There will never be peace in Europe until the great wrong done the Ukrainian people is righted," the resolution said, "and the occupants of the Ukrainian territories evacuate Ukraine, in their place rising one free and united independent Ukrainian nation."

(New York Herald Tribune, Monday, September 2, 1935).

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 5-2410.

Урадові години: рані від 10 до 12, ввечір від 5 до 8, а в неділю рані від 10 до 12.

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В БРОУК, БРОУКЛІН, НЬО-РІК

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Тел. Orchard 4-2568

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ

В БРОУК, БРОУКЛІН, НЬО-РІК

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Тел. Orchard 4-2568

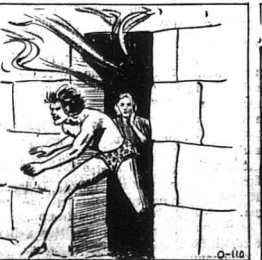
Тарзан знав, що він і Ронда

не могли довго витримати тризучого, адушадного диму, який підходив серединою вежі аж до сховку. Але якби так Тарзан напав на узброєних горділів, то тим її життя булоб виставлене на небезпеку, а не дало б найменшої надії на рятуюнок.

Колиб іще так він був са-

мий, то не виглядалоб інакше. Але серед таких умовин не лишалося ніщо інше, як піддатися. Він був певний, що горділь-чоловік приготував смерть для нього, а для Ронди або смерть або щось гірше. Але якийнебудь крок він вибрав би, то все було погуб-

Коротко він висявнє отє по-

ложєння Ронди. „Я думаю, що я рушу їх з місця“, сказав Тарзан. „Прийшлинї буду мати якусь сентисфікацію в таких нападї“. Коли Тарзан вискочив з вежі, з глибини його груди виврався дикий оклик. Дивчина пішла за ним, а як почувала цей голос, то сама настїрп-

Горділє скочили вперед, шоб

його захопити. Тарзан скочив на найближчого горділя. Ніж заблицав у темному світлі ночі і втопився в груди жертви, який прикладково пошла в руни володаря джунглі. Але інші окружували великана, поброїзового від сонця.